

СЕНДЗЮК Василь Іванович

аспірант кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства
Національного університету біоресурсів і природокористування України

(м. Київ, Україна)

САНКЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ АГРОЕКОЛОГІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ: У КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЇ УГОДИ ПРО КРИТИЧНІ МІНЕРАЛИ

У публічному просторі з'явилися повідомлення про укладення між Україною та Сполученими Штатами Америки Угоди щодо створення Фонду реконструкції України, яка, зокрема, передбачає співпрацю у сфері критично важливих мінералів. Хоча офіційний текст угоди станом на травень 2025 року не був оприлюднений, окремі її положення стали доступними завдяки публікаціям ЗМІ, зокрема видання *Європейська Правда*. Водночас слід зауважити, що автентичність витоків не підтверджена офіційно, а зміст самої угоди міг зазнати змін до підписання. Однак наявна інформація дозволяє зробити низку попередніх правових оцінок.

Згідно з повідомленнями, сторони зобов'язалися забезпечити, аби держави та особи, які діяли ворожо щодо України під час конфлікту, не могли отримати вигоди від її післявоєнної відбудови, включаючи доступ до мінеральних ресурсів. У цьому контексті санкційна політика набуває значення як додатковий інструмент захисту національних інтересів, особливо в агроекологічному вимірі.

Академік В.З. Янчук, досліджуючи проблематику правового регулювання використання та охорони природних ресурсів, наголошував на пріоритетності національного контролю за стратегічними ресурсами та на необхідності унеможливлення доступу до них недоброчесних чи зовнішньополітично ворожих суб'єктів. Його підхід ґрунтувався на поєднанні принципів сталого розвитку, правового захисту довкілля та стратегічної безпеки держави.

Сучасні виклики, пов'язані з відновленням України після масштабної збройної агресії та потребою у залученні інвестицій до розробки природних ресурсів, вимагають збереження контролю над тим, хто саме отримує доступ до українських надр. Санкційні обмеження, хоча й не є безпосередньо складовою екологічного законодавства, мають екстериторіальне значення і впливають на можливості участі певних суб'єктів у проектах з видобутку природних ресурсів.

За словами Олега Іцхокі та Еліни Робакової, ефективність санкцій залежить від їхньої чіткості, всеохопності та здатності досягати поставлених цілей без надмірних витрат для країн, що їх запроваджують. Вони підкреслюють, що санкції є важливим інструментом економічного впливу, але їх успіх часто залежить від ясності цілей та ефективності реалізації.

У свою чергу, Ніколас Малдер зазначає, що сучасні санкції мають глобальні економічні наслідки, які значно перевищують ті, що спостерігалися в минулому. Він підкреслює, що санкції можуть призводити до значних економічних потрясінь, що вимагає ретельного аналізу їхнього впливу на світову економіку.

Враховуючи вищезазначене, для України доцільно:

1. Визначити чіткі критерії для допуску іноземних інвесторів до розробки критично важливих мінералів, зокрема враховуючи їхню участь у санкційних списках.
2. Забезпечити прозорість та підзвітність у процесі укладення міжнародних угод, що стосуються природних ресурсів.
3. Розробити національну стратегію управління критично важливими мінералами, яка б враховувала екологічні, економічні та безпекові аспекти.

4. Співпрацювати з міжнародними партнерами для створення механізмів моніторингу та контролю за дотриманням санкційних обмежень у сфері природокористування.

Висновки:

1. Угода між Україною та США про критично важливі мінерали, навіть з огляду на обмежену публічність її тексту, містить положення, які дозволяють інтерпретувати її як правову основу для обмеження участі підсанкційних суб'єктів у сфері надрокористування.

2. Ідеї академіка В.З. Янчука щодо охорони ресурсів, національного пріоритету і екологічної безпеки залишаються методологічно актуальними у формуванні сучасної державної політики у сфері природокористування.

3. Санкційні режими, незважаючи на те, що формально не є складовою природоохоронного чи аграрного законодавства, мають екологічне значення, оскільки обмежують вплив недоброчесних суб'єктів на природне середовище.

4. Для ефективного захисту агроекологічних інтересів України необхідно інтегрувати санкційну політику у національну стратегію сталого розвитку та управління природними ресурсами.

Список використаних джерел:

1. Янчук В.З. Теоретичні проблеми аграрного права України: монографія. Київ: Юридична думка, 2004. 336 с.

2. Янчук В.З. Екологічне аграрне право: становлення та розвиток. Вісник аграрної науки. 2001. № 9. С. 195–201.

3. Bilateral Agreement Establishing Terms and Conditions for a Reconstruction Investment Fund. European Pravda. 26.02.2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/articles/2025/02/26/7205922/>

4. Itskhoki, O., & Ribakova, E. (2024). The Economics of Sanctions: From Theory Into Practice. Brookings Institution. URL: <https://www.brookings.edu/articles/the-economics-of-sanctions-from-theory-into-practice/>
5. Mulder, N. (2022). The Sanctions Weapon. Finance & Development Magazine, IMF. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2022/06/the-sanctions-weapon-mulder>
6. O’Sullivan, M. (2022). Sanctions and the Global Economy. Brookings Institution. URL: <https://www.brookings.edu/articles/sanctions-and-the-global-economy>
7. Rattray, G. (2021). Mineral Extraction and International Law. Journal of Energy & Natural Resources Law, 39(2), 123–140.
8. The Brutal Impact of Sanctions on the Global South. Yale Journal of International Law. 2023. URL: <https://yjil.yale.edu/posts/2023-06-28-the-brutal-impact-of-sanctions-on-the-global-south>
9. Revisiting the Resource Curse in the Age of Energy Transition: Cobalt Reserves and Conflict in Africa. arXiv. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2404.17713>

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Юридичний факультет
Кафедра цивільного та господарського права

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИВАТНОПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 127 річниці заснування Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, 15 травня 2025 р.)

Київ 2025

За зміст та якість матеріалів відповідальними є автори публікацій.

Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції: тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 127-річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 15 травня 2025 року.) / За заг. ред. проф. О.Ю. Піддубного. Київ, 2025. 234 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей, присвячених дослідженню актуальних питань у сфері приватного права в Україні та перспектив його розвитку і вдосконалення в контексті євроінтеграції.

Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів наукового ступеню, а також суддів, адвокатів та практикуючих юристів, спеціалістів у сфері приватного права.